

**Základní škola a Mateřská škola Popovice, příspěvková organizace
Popovice 150, 686 04 Kunovice, IČ 70980993, RED IZO 600124151**

MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM

2020/2021

Úvod

Minimální preventivní program vychází z pokynu MŠMT, č. j.: 1454/2000-51, metodického pokynu MŠMT č.j. 22294/2013-1 k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních, metodického doporučení č.j.: 21291/2010-28 k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže, který do prevence sociálně

patologických jevů zařazuje konzumaci drog včetně alkoholu, kouření, kriminalitu, virtuální drogy a gambling, záškoláctví, šikanování a jiné násilí, rasismus, xenofobii, intoleranci a antisemitismus.

Vybrané zákony a vyhlášky

Vybrané zákony vztahující se k prevenci:

- ✓ Zákon č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- ✓ Zákon č. 562/2004 Sb. změna některých zákonů v souvislosti s přijetím školského zákona, ve znění pozdějších předpisů
- ✓ Zákon č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- ✓ Zákon č. 379/2001 Sb., k ochraně před škodami působenými tabákem, alkoholem, návykovými látkami, ve znění pozdějších předpisů
- ✓ Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně - právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů
- ✓ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- ✓ Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Vybrané novelizované vyhlášky vztahující se k prevenci:

- ✓ Vyhláška č. 116/2011 Sb., kterou se mění Vyhláška č. 72/2005 o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů
- ✓ Vyhláška 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů

Škola Popovice patří k malotřídním školám, kde panuje rodinná atmosféra a fungují zde pevné vazby opírající se o vzájemnou důvěru žáků a učitelů. Přesto je nutno dbát na nebezpečí číhající na naše žáky v mimoškolním prostředí. Proto naše škola klade důraz na informovanost žáků o nebezpečných sociálně patologických jevech formou, která je přiměřena jejich věku.

V současné době lze stanovit tyto základní linie v prevenci rizikového chování:

- ✓ problematika protidrogová – zejména tabákové výrobky a alkohol, nově marihuana
- ✓ výchova ke zdravému životnímu stylu a rozvoji a podpoře sociálních kompetencí – výcvik ke zvládnutí stresových situací a jejich správné vyhodnocení, komunikace, kritické myšlení.

Nezbytné je také nabízet kontakty, kde žáci i jejich zákonní zástupci mohou hledat pomoc.

Primární prevence rizikového chování u žáků v působnosti MŠMT je zaměřena na:

a) předcházení zejména následujícím rizikovým jevům v chování žáků:

- ✓ záškoláctví a neplnění školních podmínek
- ✓ interpersonální agresivní chování – agrese, šikana, kyberšikana, rasismus, xenofobie, rizikové formy komunikace prostřednictvím multimédií apod.,
- ✓ delikventní chování – kriminalita – krádeže, sprejerství, delikvence,
- ✓ závislostní chování - užívání návykových látek (tabák, alkohol, omamné a psychotropní látky) a onemocnění HIV/AIDS a dalšími infekčními nemocemi souvisejícími s užíváním návykových látek, netolismus, gambling,
- ✓ rizikové sportovní aktivity, prevence úrazů,
- ✓ rizikové chování v dopravě, prevence úrazů,
- ✓ spektrum poruch příjmu potravy,
- ✓ negativní působení sekt,
- ✓ sexuální rizikové chování

b) rozpoznání a zajištění včasné intervence zejména v případech:

- ✓ domácího násilí,
- ✓ týrání a zneužívání dětí, včetně komerčního sexuálního zneužívání,
- ✓ ohrožování mravní výchovy mládeže,
- ✓ poruch příjmu potravy (mentální bulimie, mentální anorexie).

Cíl minimálního preventivního programu

Cílem Minimálního preventivního programu je ve spolupráci se zákonnými zástupci formovat takovou osobnost žáka, která se s ohledem na svůj věk orientuje v dané problematice, zkoumá ji, dotazuje se, rozhoduje se, která si váží svého zdraví, hodnotně nakládá se svým volným časem a aplikuje základní sociální dovednosti.

Další cíle:

- ✓ Dobrá informovanost všech žáků školy v oblasti rizikového chování.
- ✓ Sledovat docházku žáků.
- ✓ Systematická výuka a výchova žáků ke zdravému životnímu stylu.

- ✓ Vytvoření dostatečného zázemí k trávení volného času v prostorách školy.
- ✓ Podpora vlastních aktivit žáků a rozvoj jejich sociálně komunikativních dovedností.
- ✓ Začleňování méně průbojných žáků do kolektivu, odstranění nevhodného chování mezi žáky, prevence šikany.
- ✓ Všímat si chování a nálad u žáků.
- ✓ Sledovat žáky z problematických rodin.
- ✓ Nabízet pomoc rodinám, které to potřebují.
- ✓ Zapojení celého pedagogického sboru školy do systému prevence.
- ✓ Aktivní spolupráce s rodiči žáků, zřizovatelem a dalšími organizacemi podporujícími prevenci.
- ✓ Rozvíjet u žáků pozitivní vztah k životnímu prostředí, kladný postoj k tradicím, kladný postoj k plnění povinností ve škole, efektivní řešení problémových situací a zásad slušného chování, včetně sociální komunikace.

K realizaci tohoto cíle nám poslouží:

- **aktivity v oblasti specifické prevence** rizikového chování (např. besedy, přednášky, etické dílny na téma kyberšikana a její prevence, škodlivost kouření, nebezpečí a škodlivost alkoholu...)
- **aktivity v oblasti nespecifické prevence rizikového chování** (např. adaptační pobyt - škola v přírodě, celoškolské akce, pobyt ve školní družině, zájmové kroužky...)

Záměrem našeho programu je, aby se preventivní výchovně-vzdělávací působení stalo nedílnou součástí výuky a života školy. Nabízíme volnočasové aktivity a programy, ve kterých se mohou uplatnit všichni žáci.

Mezi **základní kompetence prevence** zařazujeme zejména:

- ✓ zvyšování sociální kompetence – rozvíjení sociálních dovedností, které napomáhají k efektivní orientaci v sociálních vztazích, odpovědnosti za chování a uvědomění si důsledků jednání
- ✓ posilování komunikačních dovedností – zvyšování schopnosti řešit problémy, konflikty, adekvátní reakce na stres, neúspěch a kritiku
- ✓ vytváření pozitivního sociálního klimatu – pocitu důvěry, bez nadměrného tlaku na výkon, zařazení do skupiny, práce ve skupině vrstevníků, vytvoření atmosféry pohody a klidu, bez strachu a nejistoty
- ✓ formování postojů ke společensky akceptovaným hodnotám – pěstování právního vědomí, mravních a morálních hodnot, humanistických postojů apod.

Dlouhodobé cíle:

- ✓ vést žáky ke zdravému životnímu stylu
- ✓ vést žáky k dodržování stanovených pravidel
- ✓ vést žáky k ochraně zdraví, budovat postoje k odmítání alkoholu a omamných psychotropních látek a jedů
- ✓ vést žáky k vzájemné pomoci a ohleduplnosti
- ✓ vést žáky k obraně proti manipulaci a učit je způsoby odmítání negativních vrstevnických skupin
- ✓ podílet se na výchově žáků ke správným hodnotám, vést je k občanské a právní odpovědnosti za sebe a svá jednání
- ✓ vytvářet podmínky pro smysluplné využití volného času žáků

Střednědobé cíle:

- ✓ průběžně sledovat a zjišťovat klima tříd, vyhledávat žáky s rizikovým chováním
- ✓ pokračovat ve vzdělávání pedagogů v oblasti rizikového chování
- ✓ pokračovat ve spolupráci se zákonnými zástupci, průběžně je informovat o činnostech školy a více je zapojovat do dění ve škole

Krátkodobé cíle:

- ✓ zlepšovat vztahy mezi žáky
- ✓ zkvalitňovat sociální klima ve škole
- ✓ týmově spolupracovat v oblasti vztahů učitel x učitel, žák x učitel
- ✓ vytvářet otevřené partnerství mezi zákonnými zástupci a školou
- ✓ nabídnout žákům široké spektrum pravidelných školních i mimoškolních aktivit
- ✓ zajistit odborné vzdělávání všech pedagogů v oblasti primární prevence
- ✓ seznámit pedagogy s kompetencemi jednotlivých složek v oblasti rizikových jevů, zvláště v oblasti šikany

Prevence rizikového chování zahrnuje především aktivity v oblastech prevence:

- ✓ Násilí a šikanování
- ✓ Záškoláctví
- ✓ Kriminality, delikvence, vandalismu a jiných forem násilného chování
- ✓ Ohrožení mravnosti a ohrožování mravní výchovy mládeže
- ✓ Xenofobie, rasismu, intolerance a antisemitismu
- ✓ Užívání návykových látek, anabolik, medikamentů a dalších látek
- ✓ Ochrana před netolismem (užívání virtuálních drog) a patologickým hráčstvím (gamblingem)
- ✓ Poruchy příjmu potravin
- ✓ Komerční sexuální zneužívání dětí
- ✓ Syndrom týraných a zneužívaných dětí
- ✓ Sekty a sociálně patologická náboženská hnutí

Personální zabezpečení prevence

Metodik prevence

- ✓ spoluvytváří a vyhodnocuje minimální preventivní program na daný školní rok
- ✓ seznamuje ředitelku školy s minimálním preventivním programem
- ✓ spolupracuje s výchovným poradcem, ředitelkou školy a učiteli
- ✓ komunikuje s učiteli v oblasti primární prevence, koordinuje předávání informací o rizikovém chování ve škole
- ✓ zúčastňuje se odborných seminářů a porad a informuje ostatní pracovníky školy
- ✓ spolupracuje se zákonnými zástupci, provádí individuální konzultace
- ✓ zajišťuje preventivní programy pro jednotlivé třídní kolektivy, provádí jednotlivá šetření ve třídách
- ✓ spolupracuje s institucemi a organizacemi v oblasti primární prevence

Třídní učitelé, pedagogové

- ✓ řeší aktuální otázky, rozvíjejí pozitivní interakci mezi žáky a sledují vztahy ve třídě
- ✓ motivují a vytvářejí vnitřní pravidla třídy, která jsou v souladu se školním řádem
- ✓ sledují absenci, chování a projevy žáků
- ✓ spolupracují se zákonnými zástupci
- ✓ podílejí se na realizaci preventivního programu

Ředitelka školy

- ✓ sleduje efektivitu prevence rizikového chování
- ✓ sleduje problémy v kontextu celé školy a dělá personální a organizační opatření ke zlepšení vzájemného soužití ve škole
- ✓ v případě potřeby svolává výchovnou komisi

Vzdělávání pedagogů

U pedagogů je další vzdělávání zaměřeno na celý tým, se zvláštním přihlédnutím k začínajícím pedagogům a pedagogům bez odborné kvalifikace. Hlavní podíl na dalším rozvíjení znalostí a dovedností souvisejících s prevencí sociálně patologických jevů spočívá v samostudiu všech učitelů školy a především školní metodičky prevence. Další vzdělávání se bude odvíjet od finanční situace školy a aktuální nabídky vzdělávacích center.

Spolupráce se zákonnými zástupci

Adaptační pobyt - škola v prevenci rizikového chování nabízí zákonným zástupcům spolupráci ve formě komunikace na třídních schůzkách, individuální konzultace s učiteli, metodičkou prevence, výchovnou poradkyní a ředitelkou školy. Rodiče jsou s minimálním preventivním programem seznámeni na třídních schůzkách v září, případně na konzultacích s metodičkou prevence. Program i školní preventivní strategie jsou také k dispozici k nahlédnutí.

Spolupráce s ostatními organizacemi

Škola spolupracuje s krajskou pedagogicko-psychologickou poradnou v Uherském Hradišti, Policií ČR, s obcí, zástupci dobrovolných hasičů a zákonnými zástupci.

Na webových stránkách školy jsou veřejnosti k dispozici veškeré důležité dokumenty týkající se prevence rizikového chování.

Program preventivních aktivit

Primární prevenci na prvním stupni má na starosti třídní učitel. S touto oblastí mají žáci možnost setkat se např. v prvouce, přírodovědě a vlastivědě. Při výuce lze využít různé metody, např. výklad, skupinová práce, brainstorming, projektové vyučování, prvky dramatické výchovy, lze využít materiály školy týkající se primární prevence.

V prvním a druhém ročníku je primární prevence téměř nedílnou součástí výuky a prolíná se všemi předměty.

Doporučená témata

1. ročník

Vyučovaný předmět	Preventivní aktivita a její zaměření, způsob jejího vedení
PRV	Osobní bezpečí při cestě do školy a ze školy - vycházka
ČJ	Zásady vzájemné komunikace - dramatizace
PRV	Vztahy mezi dětmi v kolektivu, dětská práva - beseda, diskuze, hra v roli
PRV	Využívání volného času - beseda, simulační hry
PRV	Základní hygienické návyky - pantomima, diskuze, program Zdravé zuby

2. ročník

Vyučovaný předmět	Preventivní aktivita a její zaměření, způsob jejího vedení
PRV	Lidské tělo - beseda
PRV	Zdraví a jeho ohrožení - beseda, simulační hra u lékaře, ošetření menších poranění
PRV	Zacházení s léky - diskuze
PRV	Režim dne - diskuze
PRV	Zásady vzájemné komunikace děti - dospělí
PRV	Vztahy mezi dětmi v kolektivu - dětská práva, beseda, diskuze

Po dvou letech by měly děti znát a vědět:

- ✓ rozlišení mezi potravinami, jedy a léky, kdo smí léky podávat, že nesprávné podávání léků je škodlivé
- ✓ znalost jedovatých a nebezpečných předmětů v okolí
- ✓ znalost důležitých návyků – výživy, hygieny, spánku a cvičení

- ✓ ochrana před cizími lidmi
- ✓ jak odmítat věci, o nichž se ví, že jsou špatné
- ✓ naučit se sdělovat dospělým příhody o cizích lidech
- ✓ jak s dětmi ve třídě žít a komunikovat
- ✓ vědomí rodiny, jeho zázemí a útočiště dítěte
- ✓ rozhodovat se na základě úvah

3. ročník

Vyučovaný předmět	Preventivní aktivita a její zaměření, způsob jejího vedení
PRV, PČ	Zdraví a jeho ochrana, den v přírodě – první pomoc, program „Normální je nekouřit“, „Zdravé zuby“
PRV	Lidem kolem nás – násilné činy, její trestní postih vzájemná pomoc, diskuze, hra v roli
PRV, VV	Návyky k samostatnosti, využití volného času nejen po vyučování, ale i o přestávkách - diskuze, myšlenková mapa, kresba
PRV	Způsob reakce při obtěžování cizí osobou - hra v roli
AJ, VV, PČ	Domov, rodina – důvěra, vztahy - diskuze, výroba dárku pro maminku

4. ročník

Vyučovaný předmět	Preventivní aktivita a její zaměření, způsob jejího vedení
PŘ, VV	Využívání volného času - diskuze, myšlenková mapa, kresba
VL	Vztahy v dětském kolektivu, dětská práva – diskuze, myšlenková mapa
PŘ, PČ, ČJ	Léčivé a návykové látky - program „Normální je nekouřit“
AJ, VV, PČ	Domov, rodina – důvěra, vztahy, diskuze, výroba dárku pro maminku

Dále se pedagogové zaměřují na:

- ✓ navození příznivého psychosociálního klimatu ve třídě
- ✓ základy etické a právní výchovy
- ✓ včasné odhalování specifických poruch učení nebo i jiných postižení
- ✓ všestranný rozvoj osobnosti žáka
- ✓ včasné diagnostikování nežádoucích jevů v třídních kolektivech
- ✓ spolupráci se zákonnými zástupci
- ✓ ekologickou výchovu
- ✓ účast v soutěžích výtvarných, sportovních, literárních, apod.

Základním obsahem tohoto programu je primární prevence rizikového chování. Preventivní program je systémovým nástrojem školy k potlačení nežádoucích prvků v chování a jednání žáků. Primární prevenci však nelze omezit pouze na vyučovací

hodiny, zahrnuje proto i širokou škálu různých aktivit, které jsou dány specifickými podmínkami naší školy.

Plánované preventivní aktivity:

Bezpečný internet	PČR
Hasík	HZS
Vánoční besídka	celoškolní akce
Zdravý životní styl	projektový den
Pomáháme přírodě	celoroční sběr monočlánků, třídění odpadu
Den Země	projektový den
Adaptační pobyt - Škola v přírodě	

Pracovníci byli s tímto Minimálním preventivním programem seznámeni na pedagogické radě příslušného školního roku v přípravném týdnu.

Popovice dne 26. 08. 2020

Mgr. Ilona Eliška Hendrychová
ředitelka školy

Příloha č. 1

Prevence nežádoucího chování

Školní preventivní strategie stanovuje základní strategii v prevenci sociálně patologických jevů ve škole, stanoví hlavní cíle školy v této oblasti a popisuje metody a formy, jakými je těchto cílů dosahováno. Vychází z Metodického pokynu k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č. j.: 21 291/2010 – 28 ze dne 1. 11. 2010. Tato strategie je součástí Školního vzdělávacího programu, který vychází z rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání.

Primární prevence sociálně patologických jevů u žáků je zaměřena na

a) předcházení zejména následujícím rizikovým jevům v chování žáků:

- ✓ záškoláctví
- ✓ šikana, rasismus, xenofobie, vandalismus, kriminalita
- ✓ užívání návykových látek (tabák, alkohol, omamné a psychotropní látky)
- ✓ extrémní projevy agrese, kyberšikana
- ✓ rizikové sporty
- ✓ rizikové chování v dopravě
- ✓ patologické hráčství (gambling)

b) rozpoznání a zajištění včasné intervence zejména v případech:

- ✓ domácího násilí
- ✓ týrání a zneužívání dětí (vč. sexuálního zneužívání)
- ✓ ohrožování mravní výchovy mládeže
- ✓ poruchy příjmu potravy (mentální bulimie, mentální anorexie),

Dlouhodobé cíle primární prevence na naší škole:

1. Výchova žáků ke zdravému životnímu stylu
2. Osvojení si pozitivního sociálního chování
3. Vedení žáků k vyhraněnému negativnímu vztahu k návykovým látkám
4. Vedení žáků k samostatným správným rozhodnutím a řešení problémů
5. Vedení žáků k odpovědnosti za své vlastní chování

Krátkodobé cíle primární prevence na naší škole:

1. Zapojení žáků do tvorby zdravého prostředí a zdravých životních podmínek
2. Zapojení žáků do aktivního vytváření příznivého klimatu na škole
3. Pomoc žákům při řešení jejich problémů

Nespecifická primární prevence

Do nespecifické primární prevence řadíme veškeré aktivity, které podporují zdravý životní styl, vedou k dodržování určitých společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti, k umění správně se rozhodnout a řešit problémy, k odpovědnosti za sebe a své jednání a osvojování pozitivního sociálního chování.

V rámci výchovně vzdělávacího procesu žáci získávají základní vědomosti a učí se dovednostem, utvářejí si postoje.

Na 1. stupni žáci získávají následující vědomosti:

Léky jsou drogy a pomáhají nám. Léky musí být užívány podle předpisů a jsou-li zneužívány, mohou být i nebezpečné. Léky musí být ukládány na bezpečném místě. Lékařský personál podává drogy jako součást léčby. Je zakázáno vlastnit některé drogy. Alkohol a tabák jsou také drogy, přestože vlastnit je není zakázáno. Některé látky, které bývají běžně v domácnosti, mohou být nebezpečné, jsou-li zneužívány a měly by být bezpečně skladovány. Drogy mají vliv na naše zdraví a mohou změnit to, jak se cítíme. Pozitivní a negativní stránka drog. Co je méně termíny užívat a zneužívat, závislost a návyk. Jak pracuje lidské tělo. Hodnota zdraví a nevýhody špatného zdravotního stavu a nemoci. Příklady vhodného chování, které vede k utužení zdraví, přátelství a kamarádství. Vědět, že učitelé a rodiče mohou pomoci.

Učí se dovednostem:

Jak se chránit v různých situacích, jak získat pomoc pro sebe nebo pro jiné nebo pro přírodu, když je zapotřebí, jak si zachovat vlastní sebedůvěru. Učí se rozlišovat, co je požitelné a co není. Jak pečovat o tělo.

Utvářejí si postoje:

Uvědomění si sebe sama, sebeúcta, pochopení vlastních hodnot. Přijmout dobře míněné rady od rodičů a učitelů. Uvědomovat si, že existují rozdíly mezi lidmi, že různí lidé jednají podle různých hodnot. Uvědomělý postoj k používání a skladování výrobků užívaných v domácnostech. Kladný postoj k vlastnímu tělu. Kladný postoj k životnímu prostředí.

Do nespecifické primární prevence dále spadají veškeré volnočasové aktivity. Ty jsou buď dlouhodobého charakteru, což jsou kroužky, které na naší škole pracují, nebo jednorázové. Mezi jednorázové akce patří školy v přírodě, lyžařské kurzy, ekologické pobyty, preventivní aktivity proti nežádoucímu chování o přestávkách, sportovní dny nebo akce ke Dni dětí, ukončení školního roku pokud nejsou zaměřeny specificky.

Specifická primární prevence

Do specifické primární prevence řadíme aktivity a programy, které jsou zaměřené specificky na předcházení a omezování výskytu jednotlivých forem rizikového chování žáků. Specifická primární prevence se dělí na:

- a) **všeobecnou prevenci** – specifické aktivity školy, adaptační pobyty, dopravní výchova ve spolupráci s Policií ČR, Střediskem volného času Klubko Staré Město, BESIP, zdravotní výchova, IZS Uherské Hradiště nebo dalšími organizacemi.
- b) **selektivní prevenci** – besedy s okresním metodikem prevence nebo z hygienické stanice na aktuální témata (např. AIDS, bulimie, anorexie), s kurátorem pro mládež (důsledky užívání alkoholu a cigaret mladistvými), s PČR.
- c) **indikovanou prevenci** – aktivní vyučovací hodiny s psycholožkou, vyučovací hodiny se školním metodikem prevence při podezření na šikanování

Školní preventivní strategie je podkladem pro zpracování Minimálního preventivního programu školy na jednotlivé školní roky. Minimální preventivní program podléhá kontrole České školní inspekce, je průběžně vyhodnocován a písemné vyhodnocení jeho účinnosti za školní rok je součástí výroční zprávy o činnosti školy.

Prevence šikany

Školní program proti šikanování je účinný způsob, jak ochránit děti před šikanou. Zahrnuje v sobě metody řešení a další opatření zaměřená přímo na nápravu šikanování. Předpokladem jeho fungování je dobrá všeobecná prevence rizikového chování ve škole.

Školní program proti šikanování je klíčovou součástí Minimálního preventivního programu.

ZA ŠIKANU SE POVAŽUJE

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky např. v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Rovněž se může realizovat prostřednictvím elektronické komunikace, jedná se o tzv. kyberšikanu.

Kyberšikana je jednou z forem psychické šikany. Je to zneužití ICT (informačních a komunikačních technologií), zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrozit, ublížit mu. Podobně jako u šikany tváří v tvář se jedná o úmyslné chování, kdy je oběť napadána útočníkem nebo útočnický. Povaha a provedení útoků pak určují její závažnost.

PROJEVY ŠIKANOVÁNÍ

Šikanování má ve svých projevech velice různou podobu. Mezi základní formy šikany podle typu agrese – typu nebo prostředku týrání patří:

- ✓ **fyzická agrese**, přímá a nepřímá (patří sem i krádeže a ničení majetku oběti);
- ✓ **verbální šikana**, přímá a nepřímá – **psychická šikana** (součástí je i kyberšikana, děje se pomocí informačních a komunikačních technologií);
- ✓ smíšená šikana, kombinace psychické a fyzické šikany (násilné a manipulativní příkazy).

Podstatnou vlastností šikany je **skrytost**. Ta je dána tím, že často odhalení zejména pokročilé šikany brání z rozličných důvodů a pohnutek všichni účastníci vyšetřování včetně oběti. Z tohoto důvodů je důležité umět rozpoznat přímé a nepřímé signály šikany.

ODPOVĚDNOST ŠKOLY CHRÁNIT DĚTI PŘED ŠIKANOU

V souladu s ustanovením § 29 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, je škola zodpovědná za bezpečnost žáků, má povinnost chránit je před násilím.

Při šikaně jde vždy o projev patologických mezilidských vztahů.

KDY ZAČÍT VYŠETŘOVAT

1. Žák je o přestávce sám, chodí do školy těsně před začátkem vyučování, do třídy těsně před zvoněním nebo až s učitelem.
2. Vyhledává blízkost učitelů.
3. Zhoršení prospěchu, nadměrná absence, objevuje se neomluvená absence.
4. Má v nepořádku své školní potřeby – poškozené, špinavé, rozházené.
5. Odřenin, modřin, zranění.
6. Nejistota, ustrašenost při vystoupení před třídou.
7. Žák je smutný, nešťastný, depresivní.
8. Od ostatních dětí je častován posměšky, kritikou, nadávkami, hrubými žerty. Je tělesně napadán, agresi neoplácí. Dostává panovačné příkazy a podřizuje se jim. Z tohoto důvodu pedagogický pracovník šikanování mezi žáky předchází, jeho projevy neprodleně řeší a každé jeho oběti poskytne okamžitou pomoc.

Škola má ohlašovací povinnost při výskytu šikany v následujících případech:

- ✓ dojde-li v souvislosti se šikanou k jednání, které by mohlo naplňovat znaky přestupku nebo trestného činu, obrací se škola na Policii ČR. Trestní oznámení je možné podat také na státní zastupitelství;
- ✓ dojde-li k šikaně v průběhu vyučování, s ním souvisejících činností anebo poskytování školských služeb, má škola povinnost tuto skutečnost oznámit zákonnému zástupci jak žáka, který byl útočníkem, tak žáka, který byl obětí. Tato povinnost vyplývá ze školského zákona (§ 21 odst. 2 školského zákona, dle něhož mají zákonní zástupci dětí a nezletilých žáků právo mj. na informace o průběhu a výsledcích vzdělávání dítěte či žáka a právo vyjadřovat se ke všem rozhodnutím týkajícím se podstatných záležitostí jejich vzdělávání). Skutečnost, že dítě někoho šikanovalo nebo bylo šikanováno, lze chápat jako významnou skutečnost, která v průběhu vzdělávání nastala;
- ✓ škola ohlašuje orgánu sociálně právní ochrany dětí takové skutečnosti, které nasvědčují tomu, že dítě je v ohrožení buď proto, že ho ohrožuje někdo jiný nebo proto, že se ohrožuje svým chováním samo (viz § 6, 7 a 10 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů);

- ✓ v případě šikany se jedná o všechny případy, které škola oznámila policejnímu orgánu nebo státnímu zástupci a dále případy, které výše uvedeným nebyly oznámeny i přesto, že se stalo něco závažného, protože nebyl zákonný důvod.

Z hlediska zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „TZ“), může **šikanování žáků naplňovat skutkovou podstatu trestných činů či provinění** (dále jen „trestných činů“). Proviněním se rozumí trestný čin spáchaný mladistvým - § 6 zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů):

- ✓ vydírání § 175 TZ,
- ✓ omezování osobní svobody § 171 TZ,
- ✓ zbavení osobní svobody § 170 TZ,
- ✓ útisku § 177 TZ,
- ✓ těžkého ublížení na zdraví podle § 145,
- ✓ ublížení na zdraví §146 TZ, § 146a TZ,
- ✓ vraždy § 140 TZ,
- ✓ loupeže § 173 TZ,
- ✓ krádeže § 205 TZ,
- ✓ násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci § 352 TZ,
- ✓ poškození cizí věci § 228 TZ,
- ✓ znásilnění § 185 TZ,
- ✓ kuplířství § 189 TZ,
- ✓ pohlavního zneužití § 187 TZ,
- ✓ nebezpečné vyhrožování § 353 TZ,
- ✓ nebezpečné pronásledování § 354 TZ,
- ✓ mučení a jiného nelidského a krutého zacházení § 149 TZ.

Trestné činy ve vztahu ke kyberšikaně

Kyberšikana obdobně jako školní šikana sice není sama o sobě trestným činem ani přestupkem, ale její projevy mohou naplňovat skutkovou podstatu např. těchto trestných činů:

- ✓ nebezpečné pronásledování (stalking, § 354 TZ) – např. dlouhodobě opakované pokusy kontaktovat všemi dostupnými prostředky oběť, která proto pociťuje důvodné obavy o život nebo zdraví své či svých blízkých;
- ✓ účast na sebevraždě (§ 144 TZ) – např. zaslání SMS oběti s úmyslem vyvolat u ní rozhodnutí k sebevraždě;
- ✓ porušení tajemství dopravovaných zpráv (§ 182 TZ) – např. „odposlech“ odesílaného e-mailu;
- ✓ porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí (§ 183 TZ), např. zveřejnění fotografií z telefonu oběti;

- ✓ pomluva (§ 184 TZ) – např. vytvoření webových stránek zesměšňujících oběť.
- ✓ Pedagogický pracovník, kterému bude znám případ šikanování a nepřijme v tomto ohledu žádné opatření, se vystavuje riziku trestního postihu pro neoznámení, případně nepřeřazení trestného činu (§ 367 TZ).
- ✓ v úvahu přicházejí i další trestné činy jako např. nadřování (§ 366 TZ) či schvalování trestného činu (§365 TZ), v krajním případě i podněcování (§ 364 TZ);

POŽADAVKY NA ŘEŠENÍ ŠIKANY

Aby škola mohla účinně a bezpečně zastavit již existující šikanování, měla by plnit tyto požadavky:

- ✓ ředitelka školy se orientuje v metodice, organizaci a právní problematice šikanování,
- ✓ škola má alespoň jednoho odborníka pro koordinaci a následně i pro řešení šikany (Ing. Jana Horonyová - školní metodik prevence, dle vyhlášky č.72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění vyhlášky č. 116/2011 Sb.).
- ✓ Pracovník pověřený řešením umí kvalifikovaně odhadnout stadium a formu šikany a rozhodnout, zda řešení zvládne škola sama nebo zda si povolá odborníka. (příloha vyhlášky č. 72/2005 Sb. stanovuje kompetence školních poradenských pracovníků, tj. školního metodika prevence, výchovného poradce, příp. školního psychologa nebo školního speciálního pedagoga a také kompetence školských poradenských zařízení – pedagogicko-psychologické poradny (dále jen „PPP“), střediska výchovné péče (dále jen „SVP“) aj.);
- ✓ škola spolupracuje s PPP Uherské Hradiště, SPC Zlín a dalšími organizacemi a institucemi při řešení pokročilých a neobvyklých šikan, které sama nezvládne;
- ✓ škola aktivně spolupracuje s rodiči na ochraně dětí a žáků před šikanou. Seznamuje rodiče s MPP, bojem školy proti šikanování na třídních schůzkách, zprávy z této oblasti na webových stránkách školy,

Škola má ve školním řádu zakomponován kategorický zákaz chování mající charakter šikanování a opatření, která se váží k tomuto závažnému porušení školního řádu, zpracovaná pravidla používání informačních a komunikačních technologií internetu a mobilních telefonů (během vyučování, o přestávkách, v prostoru školy). Ředitelka školy zajišťuje v souladu s pracovním řádem dohled pedagogických pracovníků nad žáky ve škole před vyučováním a o přestávkách,

na vytipovaných rizikových místech v prostorách školy (vyvěšeno na chodbách, ve ŠJ). Škola má zpracovaný plán dalšího vzdělávání pedagogů, zejména pracovníka pověřeného řešením šikany (zpravidla školního metodika prevence) a třídních učitelů v prevenci šikanování.

HLAVNÍ SOUČÁSTI PROGRAMU

- ✓ **zmapování situace ve škole** – analýza a evaluace (dotazníky)
- ✓ **motivování pedagogů**
- ✓ seznámení pedagogů s programem proti šikanování

Nezastupitelnou roli má třídní učitel, sleduje chování žáků, vede žáky k osobní odpovědnosti, spolupracuje s ostatními vyučujícími. Závažné problémy řeší s výchovnou poradkyní a metodičkou prevence, s vedením školy na pedagogických poradách.

Věnuje pozornost pohybovému režimu žáků o přestávkách i v hodinách. Zařazuje oddechové chvíle pro uvolnění energie a odreagování stresu a agresivity.

Učitel vede evidenci a individuálně se věnuje problémovým žákům i řešení problémových situací (TU, VP, vychovatel ŠD, metodička prevence).

- ✓ **vzdělávání pedagogů** – DVVP z této oblasti dle nabídek, účast na poradách metodiků
- ✓ **realizační tým** ředitelka školy a učitelé
- ✓ **společný postup při řešení šikany**

Školní metodik prevence, na podkladě kvalifikovaného odhadu stadia a formy šikanování rozhodne, zda řešení zvládne škola sama, nebo si povolá odborníka specialistu.

V případě, že jde o počáteční a obvyklou šikanu, kterou zvládne škola sama, odborník postupuje podle scénáře určeného pro tento typ šikanování. Pokročilé a komplikované šikany škola řeší ve spolupráci s odborníky z venku, zejména z PPP, SPC. Do komplikované šikany zařadíme především neobvyklé formy šikany. Dále sem zahrneme základní formy šikany, se kterými nemáme zkušenosti. Patří do nich šikany krajně ohrožující bezpečí pedagoga a život oběti, dále šikany se změnou v základním schématu. Prakticky jde zejména o nějakou zvláštnost u přímých a nepřímých účastníků šikany. Patří sem rovněž šikany s rozvinutým zakrývajícím systémem. Vážnou komplikací je intenzivnější závislostní vztah mezi oběťmi a agresory vážnější dopady šikany na oběť - například známky úzkostné poruchy.

Klasifikace scénářů pomoci podle cíle léčby, stadia a formy šikanování

(Kolář, 2011)

(1) Situace, které zvládne škola sama

- (a) první pomoc pro obyčejnou počáteční šikanu;
- (b) celková léčba pro řešení prvních dvou stadií šikanování, RTP – Rámcový třídní program.

(2) Scénáře, kdy potřebuje škola pomoc zvenku

- (c) první pomoc pro komplikovanou počáteční šikanu;
- (d) první pomoc (krizové scénáře) pro obyčejnou pokročilou šikanu;
- (e) první pomoc (krizové scénáře) pro komplikovanou pokročilou šikanu, patří sem např. výbuch skupinového násilí, tzv. školní lynčování;
- (f) celková léčba pro třetí stadium šikanování s běžnou i komplikovanou formou.

Dva scénáře

Řešení počáteční obyčejné šikany

Těchto obyčejných počátečních šikan je nejvíce a tvoří obrovské podhoubí pro rozbujení pokročilých a neobvyklých šikan.

Scénář pro obyčejnou počáteční šikanu (Kolář, 2011):

- ✓ odhad závažnosti onemocnění skupiny a stanovení formy šikany;
- ✓ rozhovor s informátory a oběťmi;
- ✓ nalezení vhodných svědků;
- ✓ individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků, hrubou chybou je konfrontace oběti s agresory);
- ✓ ochrana oběti;
- ✓ předběžná diagnóza a volba ze dvou typů rozhovoru:
  - rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření);
  - rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku);
- ✓ realizace vhodné metody:
  - metoda usmíření;
  - metoda vnějšího nátlaku (výchovný pohovor nebo výchovná komise s agresorem a jeho rodiči);
- ✓ třídní hodina:
  - efekt metody usmíření;
  - oznámení potrestání agresorů;
- ✓ rozhovor s rodiči oběti;

- ✓ třídní schůzka;
- ✓ práce s celou třídou.

(Komentář k jednotlivým krokům viz metodické doporučení nebo kniha Nová cesta k léčbě šikany - Kolář M. (2011). Nová cesta k léčbě šikany. Praha: Portál.)

Základní krizový scénář pro výbuch pokročilé šikany – Poplachový plán pro tzv. školní lynčování (Kolář, 2011)

Druhý scénář je určený k řešení výbuchu skupinového násilí, tzv. školního lynčování. V tomto případě nelze čekat na odborníka - specialistu, protože je oběť ohrožena bezprostředně na zdraví a později je většinou nemožné případ vyšetřit. Škola proto nejprve zakročí sama, vyřeší akutní problém a později jej řeší za pomoci odborníka.

A. První (alarmující) kroky pomoci

- ✓ zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany;
- ✓ bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí.

B. Příprava podmínek pro vyšetřování

- ✓ zalarmování pedagogů na poschodí a informování vedení školy;
- ✓ zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi;
- ✓ pokračující pomoc oběti (přivolání lékaře);
- ✓ oznámení na policii, paralelně – navázání kontaktu se specialistou na šikanování,
- ✓ informace rodičům

C. Vyšetřování

- ✓ rozhovor s obětí a informátory;
- ✓ nalezení nejslabších článků nespolupracujících svědků;
- ✓ individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky;
- ✓ rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory, není vhodné konfrontovat

- ✓ agresora (agresory) s obětí (oběťmi).

D. Léčba

- ✓ metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny.

(Komentář k jednotlivým krokům viz metodické doporučení nebo kniha Nová cesta k léčbě)

Bolest šikany - Kolář M. (2011). Nová cesta k léčbě šikany. Praha: Portál.)

- ✓ primární prevence ve výuce (v ŠVP, také viz MPP)
- ✓ vytvořit a zajistit pro žáky programy na podporu sebevědomí, umění komunikace,
na zjištění rušivých zvláštností chování, sociometrie tříd atd.
- ✓ vysvětlit žákům, co je šikana a jak se jí mohou bránit (besedy, komunitní kruhy, práce
s DVD filmy „Kvido“, „Mezi stěny“, „Seznam se bezpečně“)
- ✓ seznámit všechny žáky se Školním programem školy proti šikanování
- ✓ žáci mohou využívat schránku důvěry školy nebo konzultačních hodin metodika
prevence primární prevence v zájmových kroužcích, mimoškolních aktivitách (viz MPP), ochranný režim (školní řád, dozory – aktualizace, kontroly)
- ✓ nápravná opatření - k dispozici jsou pro zastavení násilí agresorů běžná, ale i mimořádná nápravná opatření:
  - ✓ výchovná opatření (napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele školy; snížení
známky z chování);
  - ✓ převedení do jiné třídy (je třeba individuálně posoudit efektivitu tohoto opatření, aby nedošlo k přesunutí šikany do nového prostředí a podmínek);
  - ✓ ředitelka školy doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení střediska výchovné péče, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v diagnostickém ústavu;
  - ✓ ředitelka školy podá návrh orgánu sociálně - právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu;
- ✓ škola umožní agresorovi individuální výchovný plán.

Další práce s agresorem (vedení k náhledu na vlastní chování, motivy apod.) i s obětí šikany. V případě potřeby doporučit zákonnému zástupci péči dítěte v PPP, SVP nebo jiných odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů, případně převedení do jiné třídy.

Pro nápravu situace ve skupině je potřeba pracovat s celým třídním kolektivem. Je nezbytné vypořádat se i s traumaty těch, kteří přihlíželi, ale nezasáhli (mlčící většina či menšina) apod.

- ✓ spolupráce s rodiči (seznámení na plenární schůzi v září běžného školního roku), dále průběžně na třídních schůzkách (konzultacích), aktuality uveřejňovány na webových stránkách školy)
- ✓ školní poradenské služby (ve škole zajišťuje Ing. Jana Horonyová - metodik prevence po telefonické domluvě)
- ✓ spolupráce se specializovanými zařízeními: Spolupracujeme s PPP Uherské Hradiště, SPC Zlín
- ✓ vztahy se školami v okolí (udržujeme kladné vztahy s okolními školami)
- ✓ Školní program proti šikanování je schvalován pedagogickou radou v přípravném týdnu školního roku.

Prevence záškoláctví

Výchovný přístup rodičů k záškolákům

Výchovný přístup se odvíjí od vlastní motivace záškoláctví.

Základní klíčové postupy obecně platné jak z krátkodobého, tak i dlouhodobého hlediska:

- ✓ motivovat dítě k návratu do školy, poskytnout mu maximální oporu a pomoc, nečekat pasivně na spontánní vyřešení situace,
- ✓ odstranit příčiny možného záškoláctví ve spolupráci s učiteli a s odborníky, tam, kde je v popředí záškoláctví strach a úzkost, zvyšovat u dítěte jeho odolnost vůči zátěži, ocenit dítě, pokud projeví snahu překážky překonat,
- ✓ učit dítě žádoucím způsobům chování včetně asertivních reakcí,
- ✓ zvažovat výchovné postupy a cíle ve vlastní rodině, zvyšovat citově stabilní atmosféru,
- ✓ zamyslet se nad vlastním chováním, eliminovat v něm takové projevy, které může dítě i nevědomě napodobovat,
- ✓ analyzovat s dítětem jeho nežádoucí chování a nacvičovat s ním správné reakce,
- ✓ všimnout si podezřelých signálů na straně dítěte, které mohou záškoláctví předcházet,
- ✓ školní nároky přizpůsobovat možnostem dítěte (např. volit přiměřený typ studia),
- ✓ obrátit se včas na odborníky se žádostí o radu, jak dítěti pomoci, pokud se školy bojí, v případě potřeby hledat specializovanou psychologickou péči a volit adekvátní terapeutické postupy.

Zásady řešení záškoláctví

- ✓ Důsledně sledovat absenci žáků a postupovat podle školního řádu.
- ✓ Čím dříve se záškoláctví odhalí, tím lépe pro dítě, je dobré být u rizikových dětí ve spojení s rodiči, u starších dětí konzultovat s rodiči i omluvenky od lékaře.
- ✓ Snažit se vysledovat, zda pro opakující se omluvenky není typická určitá pravidelnost (určité dny, hodiny, určitý vyučovací předmět apod.).

- ✓ Spojit se při snaze odhalit příčiny s rodiči a psychologem.
- ✓ Je-li zjevnou příčinou záškoláctví pro dítě neúnosná školní situace, nestačí říct „toho se bát nemusíš“, ale je potřeba navodit změnu, vytvořit plán pro dlouhodobé opatření, aby se situace zakrátko neopakovala.
- ✓ Rozmáhá-li se ve škole záškoláctví ve velkém, je třeba spolupracovat s pedagogicko-psychologickou poradnou nebo se středisky výchovné péče.
- ✓ Všímat si třídního kolektivu jako skupiny, sledovat jaké postavení má problémový žák.
- ✓ Je-li podezření, že dítě má strach a bojí se svěřit nám (i rodičům), je na místě předat je do péče nezávislé osobě např. psychologovi.
- ✓ Pomáhat dítěti k bezbolestnému návratu do třídy.
- ✓ K vyřešenému případu se již nevracet a nedávat najevo nedůvěru.
- ✓ Domluvit se s rodiči na úzkém kontaktu, aby bylo případné další záškoláctví odhaleno v co nejkratší době.
- ✓ Neomluvené i zvýšené omluvené nepřítomnosti informuje třídní učitel výchovného poradce. Při zvýšené omluvené nepřítomnosti ověřuje její věrohodnost. Neomluvenou nepřítomnost do součtu 10 vyučovacích hodin řeší se zákonným zástupcem žáka nebo zletilým žákem třídní učitel formou pohovoru.
- ✓ Při počtu neomluvených hodin nad 10 hodin svolá ředitel školy výchovnou komisi. Zákonní zástupci jsou pozváni na jednání výchovné komise doporučeným dopisem.
- ✓ O průběhu a závěrech se provede zápis, který zúčastněné osoby podepíší. Případná neúčast nebo odmítnutí podpisu zákonnými zástupci se v zápisu zaznamená.
- ✓ V případě, že neomluvená nepřítomnost žáka přesáhne 25 hodin, ředitel školy zašle bezodkladně oznámení o pokračujícím záškoláctví s náležitou dokumentací příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí nebo pověřenému obecnímu úřadu.
- ✓ V případě opakovaného záškoláctví v průběhu školního roku, pokud již byli zákonní zástupci postiženi pro přestupek, je třeba postoupit v pořadí již druhé hlášení o zanedbání školní docházky Policii ČR, kde bude případ řešen jako trestní oznámení pro podezření spáchání trestného činu ohrožení mravní výchovy mládeže.
- ✓ Právní předpisy ve vztahu k záškoláctví

Zákon č.200/1990 Sb. o přestupcích

Přestupku se dopustí ten, kdo zanedbává povinnou školní docházku. Metodický pokyn k jednotnému postupu při omlouvání nepřítomnosti žáků ve škole a při prevenci a postihu záškoláctví.

Školský zákon

Zákon č. 561/2004 Sb. – školní docházka je v ČR ze zákona povinná po dobu devíti roků.

Zákon č. 561/2004 Sb. § 22, ods.3 – zákonní zástupci jsou povinni zajistit, aby dítě řádně docházelo do školy.

Zákon č. 561/2004 Sb. – žáci a studenti jsou povinni docházet do školy a řádně se vzdělávat.

Zákon č. 561/2004 Sb. – zákonní zástupci u nezletilých žáků jsou povinni dokládat důvody nepřítomnosti žáka ve vyučování v souladu s podmínkami stanovenými školním řádem.

Vyjdeme-li z analýzy příčin záškoláctví, je pro dosažení minimalizace tohoto sociálně patologického jevu kromě podpory rodičovské zodpovědnosti nutné a vhodné apelovat i na pedagogické pracovníky a zástupce školy. Především jde o zahrnutí problematiky záškoláctví do Minimálního preventivního programu. V rámci takového programu by měla být např. posílena role výchovného poradenství na školách v oblasti prevence poruch chování, vedení průběžné evidenci o jejich výskytu nebo intenzivnější řešení už první náznaků záškoláctví formou kontaktu třídního učitele s rodiči. Jako důležitý prvek prevence záškoláctví se ukazuje i rozvíjení mimoškolní činnosti a zaměření pozornosti na ty ročníky, kde je výskyt záškoláctví markantní.